

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

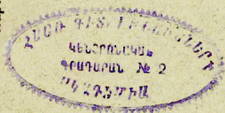
Մ. ԲՈՆԴԱՐԵՆԿՈ

ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ, ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՆՃԱՏԱԿԱՆ
ԱԳԻՏԱՑԻԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

М. БОНДАРЕНКО

ссовая, групповая и индивидуаль-
ная агитация на предприятиях

Партиздат 1933 Эривань

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Համեմատ. բնագրի հեռ. Վ. Թեղթրայան
Սրբազրի Լ. Արուստ
Հանձնված է արտադրության 25 հուլիսի 1933 թ.
Ստորագրված է սպազրիտ. 27 հուլիսի 1933 թ.
Գլավի 7761 (բ). Հրատ. № 127.
Պատվեր № 14. Տիպո 1000.

Կուտհրատի սպարտն. Յերեկան. 44,000 տպ. մե.

ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ, ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱԳԻՏԱՑԻԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Դեռևս 1929 թվին, առաջին 5-ամյակի սկզբին, Համկ(բ)Կ կենտկոմը «Բանվորների մեջ ագիտացիայի զբաղմունքի մասին» իր վորոշման մեջ ընդգծեց բայլշե-վիկյան ագիտացիայի բացառիկ դերը սոցիալիզմ կա-ռուցելու համար մղվող պայքարում:

«Բաղադրական ագիտացիան,—ասված է այդ վո-րոշման մեջ,—պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկի բանվոր դասակարգի ամենալայն մասսաները՝ ակտիվ և գիտակից կերպով մասնակից դարձնելու համար սոցիալիստական շինարարությանը, պետք է մասսա-ների եներգիան ուղղի դեպի այդ շինարարության զգվարությունների հաղթահարումը: Նա պետք է զար-դացնի պրոլետարիատի հեղափոխական զգոնությունը, սովորեցնի հասկանալ անցողիկ շրջանի դասակարգա-յին պայքարի առանձնահատուկ ձևերը նրանց կոն-կրետ արտահայտության մեջ, ցույց տա դասակարգա-յին թշնամու դեմքը, սովորեցնի պայքարել վոչ-պրո-լետարական ազդեցության դեմ՝ բանվոր դասակարգի ներսում»:

Տվյալ ետապում, յերբ բանվոր դասակարգը, կու-սակցության ղեկավարությամբ, փայլուն կերպով ա-վարտեց առաջին 5-ամյակը և անցավ յերկրորդ 5-ա-մյակի վիթխարի պլանի իրականացմանը, բայլշեվի-կյան ագիտացիայի նշանակությունը յեվ դերն ա-նում են յեվ հասնում հսկայական չափերի, կու-

սակցության փառաբանական ագիտացիան մասսաներում .
ձեռք է բերում առաջնակարգ յեղ կարեվոր խնդրի
նշանակություն:

Անդադար բարձրացնել բանվորական մասսաների
և բոլոր աշխատավորների դասակարգային գիտակցու-
թյունը մինչև յերկրորդ 5-ամյակի վիթխարի խնդիր-
ների ըմբռնման մակարդակը, մոբիլիզացիայի յեն-
թարկելով և կազմակերպելով մասսաներն այն հերո-
սական սլաքարի շուրջը, վոր մղվում է պրոլետարա-
կան դիկտատուրան ամբացնելու համար, խորթ տրա-
մադրությունների դեմ, վորոնք թափանցում են բան-
վոր դասակարգի միջավայրը, բանվորների լայն մա-
սաների մեջ դաստիարակել սոցիալիստական վերա-
բերմունք դեպի աշխատանքը, յուրաքանչյուր բանվո-
րի դարձնել հմուտ իր աշխատանքին, լիովին տիրա-
պետող տեխնիկային, ամբողջ մասսայով դիմակազերծ
անել և խփել լոգրին, պոկոդին, պրոդուկշիկին,—անա-
որանումն է կայանում նորը, սա յե փառաբանական ա-
գիտացիան մասսաներում դարձնում կուսակցության
սովետակարեվոր, հիմնական խնդիրներից մեկը նե-
կա օրջանում:

Մեր կուսակցությունը մեծ հաջողությունների յե
հասել կուսամասսայական ամբողջ աշխատանքի վերա-
կառուցման ասպարեզում, նրա ծանրության կենտրո-
նը ստորին ողակները փոխադրելու գործում (ցեխ,
բրիզադ, ագրեգատ, խումբ), մեծ հաջողությունների
յե հասել յուրաքանչյուր բանվորի քաղաքական-բայլ-
շովիկյան ազդեցությամբ ընդգրկելու գործում:

Այս տեսակետից մեծ հաջողությունների յեն հա-
սել անդրկովկասյան կազմակերպությունները:

Համկ(բ)Կ Մոսկվայի քաղաքային կոմիտեյի պե-
նումը (1933 թ. մայիս), ուր հանդես յեկավ ընկեր

Կադանովիչը, տվեց սպառիչ դրույթներ մասսաներում ազիտացիան ծավալելու գործում:

«Ազիտացիոն ամբողջ աշխատանքը կուսակցության հիմնական քաղաքական հարցերի և ընթացիկ խնդիրների ու միջոցառումների շուրջը անհրաժեշտ և կառույցել՝ յեղնելով բանվորների կուլտուր-քաղաքական և նյութական-կենցաղային պահանջների հաշվառումից՝ պատասխանելով նրանց հետաքրքրող հարցերին: Ազիտացիոն աշխատանքի զբաղմունքի մեջ գրչխափոր բանը կայանում և ուղղակի, ըմբռնելի բացատրություն և համոզման մեջ բանվորի գիտեցածի հիման վրա, թե լայն միախմբում և թե՛ գրույցների, թերթերի ընթերցման և այլնի միջոցով՝ բանվորների խմբերի և առանձին բանվորների ու բանվորուհիների հետ, զննելով և պատասխանելով պահազան սուր հարցերի և դիմակայելով անելով թշնամու յեղույթները»:

*
*
*

Ազիտացիոն աշխատանքի պրակտիկայում մշակված են նրա յերեք հիմնական տեսակները—ա) մասսայական ազիտացիա, բ) խմբակա՝ ազիտացիա և գ) անհատական ազիտացիա:

Կանգ առնենք մասսայական ագիտացիայի հարցի վրա: Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմն իր 1929 թ. մարտի 29-ի վորոշման մեջ—«Ազիտացիայի զբաղմունքը բանվորության մեջ» —վորոշեց.

«Վերականգնել կանոնավոր (ամիսը 1—2 անգամ) միսինգների պրակտիկան ձեռնարկություններում՝ կոնկրետ հարցերի շուրջը (խոստրագույններում ըստ ցեխերի)»... և հետո՝ «Պարտադրել տեղական կուսակցական կազմակերպություններին՝ սահմանել վորոշոր շարաքվա մեջ՝ մասսայական բանվորական ժո-

դովմերի համար (միտինգներ, հարց ու պատասխանի լերեկոներ ազուրներում և այլն) ղեկավար կուսաշխատակիցների մասնակցութեամբ»:

Համկ(բ)Կ ԿԿ այս վորոշումը դեռ այսօր ել պահպանում ե իր ամբողջ ուժը և այժմեականութեունը:

Միտինգների, բանվորական լայն ժողովների անցկացումը իխտ կերպով սահմանված որացուցային որերին՝ հանդիսանում ե մասսայական ազիտացիայի կարեորադուն ձևը:

Մինչդեռ հենց այստեղ մենք ունենք բավականաչափ բացեր, հենց այստեղ տեղի ունի վորոշ թերազնահատում: Վերջին մեկ-մեկուկես տարին Բազմի, Թիֆլիսի և մի ամբողջ շարք գյուղական կազմակերպութեուններ հասել են նշանակելի հաջողութեունների միասնական կուսուրը կազմակերպված կերպով տանելու մեջ: Վորոշ անդեր (մանավանդ Թիֆլիսում) միասնական խորհրդային որվա անցկացման շատ դրական պրակտիկա կա: Անպայմանորեն դրական ե Բազմի և Թիֆլիսի կազմակերպութեուններից գյուղական շրջանները և կոլտնտեսութեունները:

Իրա հետ միասին պետք ե ամբողջ վճռականութեամբ ընդգծել վորոշ իմաստով «կամպանիական» մոտեցման առկայութեունը՝ մասսայական ազիտացիայի զանազան ձևերի կիրառման մեջ:

Փաստ ե, վոր Բազմի, Թիֆլիսի, Յերևանի և ուրիշ մի շարք ֆաբրիկա-գործարանային կուսկազմակերպութեուններ վերջին ժամանակները, որինակ, նկատելի կերպով վատ են զբաղվում քաղորերով: Ծիշտ ե, դեռևս վերջերս Բազուն վատ չեր կազմակերպված, և մի շարք ձեռնարկութեուններում շատ լավ անց եր կացվում քաղորը՝ միջազգային հարցերի

շուրջը: Ճիշտ է, Թիֆլիսի մի շարք կազմակերպու-
թյուններ վատ չեյին կազմակերպում և անցկացնում
քաղոքերը: Սակայն նման դրություն մենք ունենք,
դժբախտաբար, վոչ ամենուրեք: Առհասարակ անց-
կացվող քաղոքերի քանակը շարունակ աճում է, բայց
քաղոքերի նախապատրաստության մակարդակը դե-
կուցողների ~ պատասխանողների մակարդակը շատ
դեպքերում նկատելի կերպով իջել է: Յեւ վոչ մի
դարձմանայի բան չկա նրանում, վոր դրա շնորհիվ մի
շարք ձեռնարկություններում բանվորներն սկսել են
քաղոքերին վերաբերվել ավելի պակաս հետաքրքրու-
թյամբ, քան առաջ:

Առաջ, քաղոքեր անցկացնելիս, սովորաբար իբրև
դեկուցողներ հանդես եյին գալիս ամենախոշոր կու-
սակցական, խորհրդային, տնտեսական, գիտական,
գրական, բժշկական և այլ աշխատողներ: Իսկ հետո,
հետզհետե, հիմնական դեկավար աշխատողների փո-
խարեն իբրև պատասխանողներ սկսեցին ավելի ու
ավելի հաճախակի ուղարկել պակաս վորակով, ան-
բավարար պատրաստված ընկերներ:

Այստեղ, անպայման, յերևան յեկավ «կամպա-
նիական» մոտեցում աշխատանքին: Սկզբում գործին
կպան տաք կերպով, իսկ հետո սկսեցին քիչ զբաղվել
դրանով, վերջապես քաղոքերը դարձրին սովորական,
հաճախ լավ չպատրաստված ժողովներ:

Այնինչ, ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմն արդեն վերև
բերված իր փորձամա՞ր պահանջում է— «կուսկազմա-
կերպությունների ղեկավար աշխատողներին ներգրա-
վել սիսեմասիկ մասնակցության մասսայական ա-
գիտացիային (յեռույթներ միսիկցներին, հարց ու պա-
սասխանի յերեկոների անցկացում, գույցներ ցեխե-
րում, ակումբներում, գորանոցներում, հանրակացա-

բաններում, բանվորական ավաններում, գյուղերում՝ այնտեղ ապրող բանվորների կոմսակիս մասնակցությամբ): Պատասխանատու կուսակցական աշխատողների այդ յեղևյթները համարել կուսակցական կարևորագույն և առաջնակարգ խնդիրներ»:

Պետք է ուղղակի ասել, վոր ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի այս դիրեկտիվը և Անդրկերկոմի դիրեկտիվը ժողկոմատների, գերատեսչությունների և այլն ղեկավարների հաշվետվությունների մասին բանավորական ժողովներում, առհասարակ, Անդրկովկասի կադմակերպությունների մեծ մասը լավ չի կատարում:

Կամ թե վերցնենք միսիոները: Միտինգները, առհասարակ, կիրառվում են շատ հազվադեպ, այն ել առանձին դեպքերում, վորևե արտասովոր իրադարձություն առթիվ:

Իհարկե, այս դեպքերում ամենալավ ձևը հանդիսանում է միտինգը: Բողոքի միտինգներ ֆաշիստական տերրորի դեմ, դասակարգային թշնամու վորևե յեղևյթի դեմ, միտինգներ՝ նվիրված վորևե պատմական տարեդարձի, հոբելյանի, նորակառույցի բացման, նոր արտադրություն յուրացման և այլն՝ խաղում են քաղաքական և դաստիարակչական հսկայական դեր:

Սակայն այնպիսի միտինգները, վոր կոչված են միանգամից և արագ կերպով վորտքի հանելու բանվորների մեծ մասսա, սքանչելի, անփոխարինելի ձև են հանդիսանում նաև մի ամբողջ շարք ուրիշ դեպքերում:

Սրան փայլուն ապացույց կարող են հանդիսանալ Բազվում, Թիֆլիսում, Յերևանում և Անդրկովկասի այլ քաղաքներում ու շրջաններում անցկացված միտինգները՝ յերկրորդ 5-ամյակի փոխառություն իրացման կամպանիայի կապակցությամբ:

Համահայտ են փոչ ստիպման օրինակներ, յերբ աշխատանքից կես ժամ հետո հրավիրված միտնգները բրակի, որական արտադրական առաջադրանքի կատարման, ինքնաթիռի իջեցման հարցերի մասին, տեխնիկայի սիրապետման, աշխատանքային կարգապահության, արդիւնավանի, հանդիպական պլանավորման, սոցիալական պայմանագրի կատարման յեղ ալ խնդիրների մասին՝ շատ հաճախ ուժեղ յեղ հանկարծական բեկում են առաջացրել պլանների կատարման, այս կամ այն ներդրածը լիկվիդացիայի յենթարկելու մեջ:

Այնինչ միտնգները, փորձես մաստայական ազդեցության խիստ կարևոր ձև, ամբողջ շարք կազմակերպութեանների կողմից չեն կիրառվում:

Վերջենք մի այնպիսի հարց, ինչպիսին ե բանավորական ժողովների անցկացումը:

Յեթե կուտորվա կազմակերպման, նախապատրաստման և անցկացման նկատմամբ մենք հասել ենք արդեն նկատելի հաջողութեանների, ապա բանավորական ժողովների անցկացման նկատմամբ մենք դեռ խիստ հեռ ենք մնում:

Սովորաբար բանավորական ժողովները հրավիրվում են շատ հաճախակի, յերբեմն այնպիսի հարցերի շուրջը, փորձե կարող են լուծվել առանց ժողով հրավիրելու: Բանավորական ժողովների հաճախակի հրավիրումը հնարավորութեան չի տալիս ուշի-ուշով նախապատրաստվել նրանց համար: Նման ժողովներում հարցերը սովորաբար դրվում են հապճեպ, անմտածված կերպով: Սովորաբար նման ժողովների վերոշումները ևս կոնկրետ չեն լինում, պարունակում են ընդհանուր ֆրազներ և այլն:

Բայց, փոր առանձնապես կարևոր ե, այդպիսի

հաճախ անցկացվող բանվորական ժողովներում բանվորների կողմից տրված հարցերը լուծումն չեն ստանում, ընդունված վորոշումները, շնորհիվ իրենց վոչկոնկրետության, վրիպում են կատարման ստուգումից և այլն:

Նման ժողովների հետևանքը լինում է անտարբեր վերաբերմունք դեպի այդ ժողովները: Շնորհիվ դրան, հաճախ ժողովներին վատ են հաճախում, ներկաները ձանձրանում են նստելով յերկար ժամեր և չտեսնելով առանձին կարիք նման ժողովի:

Պետք է դրան վերջ տալ: Պետք է սահմանել խիստ որացույց, թույլ չտալ, վոր ամեն վոք, տեղից վեր կացողը ամեն մի առիթով ժողով հրավիրի և ժամերով, հաճախ ամենադատարկ խոսակցություններով բանվորներին պահի ժողովի: Առհասարակ բանվորական ժողովները պեժ է անցկացնել վոչ հաճախ, սակայն մանրակրկիս կերպով նրանց նախապատասխանելով, ժողովը դարձնելով կարեվոր յեվ հետաքրքիր:

Բանվորական ժողովների նախապատրաստմանը պետք է ակտիվ մասնակցեն վոչ միայն կուսակցական կոմիտեն, կուսկոլեկտիվը, այլև կոմյերիտական բջիջը, և՛ ֆաբգործտեղկոմը, և՛ հասարակական կազմակերպությունները, և՛ ձեռնարկությունների կամ հիմնարկների ղեկավարները:

Պատրաստվող մասսայական բանվորական ժողովների հարցերը, ժողովի թեմային համապատասխան, պետք է ուշի-ուշով հավաքվեն անհատական և խմբակային ագիտատորների, պրոֆլիագորների, կոմյերիտականների և այլոց կողմից, իսկ ժողովում դրված հարցերը պետք է ստանան անպայման յեվ կոնկրետ լուծում:

Այս բոլորն ամբողջութեամբ վերաբերում ե նաև արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքին և մասսայական աշխատանքի այլ ձևերին:

Ննդիրն այն է, վոր պետք է միտինդներ, քաղ-
որեր և մասսայական բանվորական ժողովներ անց-
կացնելով հասնել մեծագույն եֆֆեկտի: Դրան կարելի
յե հասնել զոնե չորս պայման նկատի առնելով.

ա) խիստ կրնասել յեմ պլանայնություն մեցնել
ժողովների, միտինգների, ֆադորի անցկացման մեջ.

բ) յուրաքանչյուր ժողովի, ֆադորի մանրակրկիտ,
խորը, բազմակողմանի նախապատրաստություն.

գ) կուսակազմակերպությունների ամենախոշոր
զեկավար աշխատողներից ջոկել բարձրորակ զեկու-
ցողներ.

դ) պարտադիր կերպով կասարել յուրաքանչյուր
միտինգի, ժողովի յեմ ֆադորի վորոշումներ:

Իհարկե, մասսայական ագիտացիայի անցկացու-
մը բոլորովին չի սպառվում հիշյալ ձևերով:

Այստեղ բերված են դրանցից միայն հիմնական-
ները: Ննդիրն այն չէ, վոր պետք է անվերջ փոխել
ձևերը, փնտռել և ընտրել շարունակ նորանոր ձևեր,
յերբեմն աչքաթող անելով անհաջող կերպով ոգտա-
գործված այնպիսի ձևեր, ինչպես միտինդներն են,
քաղորերը և այլն:

Հաճախ կարելի յե հանդիպել մարդկանց, վորոնք
նոր ձևեր փնտռելով՝ մոռանում են մասսայական աշ-
խատանքի արդեն կիրառված և իրենց արդարացրած
ձևերը: Փաստ է, որինակ, վոր Թիֆլիսի կոմյերիտա-
կան կազմակերպությունը, միանգամայն անհասկա-
նալի պատճառներով, աչքաթող է արել այնպիսի
սքանչելի, կենդանի և հետաքրքիր մի ձև, ինչպիսին
է յերիսասարդական ֆադորը: Կամ, որինակ, Ադրու-

լադ-Մանգլիսի շրջանը—պիոններական քաղոքերին—բո-
լոպին թողել ե քաղոքերը և այժմ բռնում ե համարյա
թե վերջին տեղը Վրաստանի բոլոր շրջաններէց՝
մասսայական ագիտացիայի այս հրաշալի ձևի ոգտա-
գործման տեսակետից:

Մասսայական ագիտացիայի ձևեր շատ կան:
Սրանց թվին են պատկանում նաև քեմաւսիկ մաս-
սովկաները, արշալները, ռեյդերը, մասսայական տո-
ները և այլն: Սակայն այս ձևերից յուրաքանչյուրի
կիրառումը պետք ե զուգորդվի մտածված, խորը
պատրաստութեամբ, «ինչի յես ուզում հասնել»-ու
գիտակցութեամբ:

Վերջերս ակնատես յեղանք մի թեմատիկ մաս-
սովկայի, վոր կազմակերպել եր բավական լավ մի
կուսըջիջի կողմից: Յեւ ինչ: Լավ նախաձեռնութեո-
ւնը ըստ եյութեան տապալվեց, թերևս բացառապես
միայն այն պատճառով, վոր նրա կազմակերպիչներն
իրենք չեյին հասկանում, թե ինչու համար, իսկապես,
կազմակերպում են մասսովկան: Մարդկանց ստիպում
եյին նստել, լսել ճառեր, ապա վիճաբանութեոյններ
(թեև վոչ վոք տրամադրված չեր «վիճելու»): Ապա
արտասանութեոյններ յեղան մասսովկայի թեմային
համապատասխան, հետո բոլորին շարքով տարան
նշան խփելու: Բոլորը հերթի կանգնեցին—ճանձրալի
յե... բայց կազմակերպված ե և ամեն ինչ տեղն ե:
Նշան խփելուց հետո բոլորին տարան «վոլեյբոլի»:
Միջանիսը խաղում են, մյուսները պետք ե «դիտեն»
և «խելամուտ» լինեն: Հետո «թեմատիկ» ճաշ, ապա
«մեոյալ ժամ»: Յերգելն արգելեցին, քանի վոր ժամը
«մեոյալ» ե: «Մեոյալ ժամից» հետո վերադարձան
քաղաք, ճանապարհին յերգում եյին թեմատիկ յեր-

գեր: Պուրակ, արե, ջուր, յերգեր—չոգտագործեցին: «Թեմայի» պատճառով անհաջողություններ:

Կամ այսպիսի մի դեպք: Մեկնում են մասսովկայի Մցլեթ: Գնում են յերիտասարդները, ծերերը, բանվորների կանայք, յերեսաներ... Սակայն զվարճությունների «մենյուն» բոլորի համար «ստանդարտ» եւ Հետեանքը՝ ովքեր յերիտասարդ են, «վոլեյբոլ» են խաղում, յերգեր են յերգում, վազում են միմյանց հետեից, իսկ ծերերը ձանձրանում են՝ սպասելով վերադարձի գնացքին: Ի՞նչ կարող են տալ նման մասսովկաները:

Այս գործին պետք է մոտենալ չափազանց մտածված կերպով: Պետք է այնպես կազմակերպել մասսովկան, վոր հետաքրքրի նրա յուրաքանչյուր մասնակցողին՝ առանց բացառության: Դրա համար պետք է նանաչել մասսովկային մասնակցողին, պետք է տանել նախապատրաստական մեծ աշխատանք... Վրմանք կարծում են, վոր յեթե նման յուրաքանչյուր նախաձեռնության նկատմամբ մանրակրկիտ նախապատրաստություն տարվի, ապա այդպիսով ամառն ել կանցնի, տաշին ել, և չես հասցնի յերկու-յերեք քաղոր, ժողով կամ մասսովկա անցկացնել: Այդ ճիշտ չե: Գաղորի, ժողովի կամ մասսովկայի նախապատրաստությունը պահանջում է դեսպանի խորը մտածվածություն, մասսաների պահանջների յեվ տրամադրությունների պարտադիր հաշվառում: Իսկ դա, իր հերթին, նշանակում է նախապատրաստման գործում ներգրավել բոլոր կազմակերպությունները, յուրաքանչյուր կոմունիստի, կոմյերիտականի, անկուսակցական բանվոր-աշխույժիստի, հարվածայինի:

Վորքան շատ և լավ ներգրավված լինեն լայն մասսաները ժողովների, քաղորերի կամ մասսովկաների

նախապատրաստման գործում, այնքան ավելի արագ, լավ և արդյունավետ կանցնեն նրանք:

Սակայն մասսայական ազիտացիայի ձևերից մեկն ոգտագործելիս չպետք է մոռացվի կենսոնակա-կան խնդիրը, գլխավորը՝ նպասակային դրույթը: Իսկ դիտավորը ժամանակակից ետապում այն է, վոր պետք է փաղափական, բայլեմիկյան ազդեցությամբ, բայլ-եմիկյան ազիտացիայով ընդգրկել բանվորների ամբողջ մասսան՝ ուղղելով և մոբիլիզացիայի յենթարկելով նրա հեղափոխական եներգիան և ստեղծագործական խանդավառությունը կոմունիզմի հաղթանակի համար մղված հետագա պայքարի շուրջը:

Սրանք են, ընդհանուր գծերով, մասսայական աշխատանքի և մասսայական ազիտացիայի խնդիրները բանվորների շրջանում: Յուրաքանչյուր կուսակազմակերպությունից պահանջվում է այժմ լինել մասսաներում աշխատանք տանելու այս կարևոր բնագավառի իսկական կազմակերպիչը, և մասսաներում բայլչեմիկյան ազիտացիայի դրվածքի հարցերի շուրջը հրավիրվելիք՝ Թիֆլիսի քաղաքային առաջիկա կոնֆերանսը պետք է խորը և մանրամասն կերպով քննի, բացի այլ հարցերից, բանվորների շրջանում մասսայական ազիտացիայի հարցը:

Կանգ առնենք այժմ խմբական յեմ անհասական ազիտացիայի հարցի վրա: Ձեռնարկություններում կուսակցական աշխատանքի վերակառուցման համար վճռական նշանակություն ունեցավ ՀամԳ(բ)ի Կենտկոմի 1931 թ. մարտի 21-ի վորոշումը՝ «Կուսակցական և մասսայական աշխատանքի մասին՝ ցեխում և բրիգադում»:

Տվյալ ետապում, յերբ կուսակցությունը խնդիր է դնում քաղաքական ներգործությամբ և բայլչեմի-

կյան ազդեցութեամբ ընդգրկելու յուրաքանչյուր բան-
վորի, բանվորների մեջ քաղաքական ազիտացիայի
հիմնական ձևը հանդիսանում է հենց խմբակային և
անհատական ազիտացիան:

Ձի կարելի անհատական և խմբակային ազիտա-
ցիա տանել՝ առանց կուսակցական աշխատանքի կենտ-
րոնը փոխադրելու ստորին ողակ: Կուսմասսայական
աշխատանքի ծանրութեան կենտրոնը ստորին ողակ
փոխադրելու դործում կատարված ուժեղ բեկումը մեծ
չափով բարելավեց անհատական և խմբակային ազի-
տացիայի դրվածքը:

Մինչդեռ միանգամայն սխալ կլիներ պնդել, թե
մենք այս դեպքում արդեն հասել ենք բավականաչափ
հաջողութիւնների և վոր արդեն հիմա կարելի յե
«հանդչել դավինիների վրա»:

Դժբախտաբար մենք դեռ բավականաչափ ֆար-
քեկա-դործարանային բլիշներ ունենք, ուր դեռ վոչ
բոլոր կոմունիստներն են հանդիսանում արտադրու-
թեան առաջատարներ, ուր կոմունիստների մի մասը
քաշ է գալիս անկուսակցական բանվորների հետևից:
Նման բլիշներում, սովորաբար, մասսայական-քաղա-
քական ազիտացիան, նույնպես խմբական և անհա-
տական ազիտացիան լավ չի դրված:

Բրիգադում, դազդյահի մոտ աճում են բանվոր
դյուստարները, հարվածայինների նոր կազմեր, նոր
տեխնիկայի հերոսներ, լենինյան կուսակցութեան, սլո-
ւետարիատի դիկտատուրայի ազիտատորներ:

Ուստի միանգամայն անհանդուրժելի յե, յերբ բրի-
գադում, անկուսակցական հարվածայինների, արտա-
դրութեան ենտուղիաստների կողքին դեռևս կան այն-
պիսի կոմունիստներ, վորոնք հետ են մնում, քաշ են
գալիս պոչից:

Ավելորդ ե ասել, վոր նման կոմունիստը չի կարող ազիտատոր լինել: Նրան չի լսի հարվածայինը, նրանից որինակ չի կարող վերջնել անկուսակցական բանվորը:

Ծանրության կենտրոնը ստորին ողակ փոխադրելը, առաջին հերթին, նշանակում ե հասնել այնպիսի զրու-թյան, յերբ յուրաքանչյուր կոմունիստ դառնում ե իսկական կազմակերպիչ, դեկավար յեվ ագիտատոր:

Համոզել յեվ փաղափանապես լուսավորել առանձին բանվորի կամ բանվորների խմբի՝ կարող ե յեվ պեսք ե անի յուրաքանչյուր կոմունիստ:

Դեռևս կուսակցության 13-րդ համագումարն ընդ-գծեց «անհատական յեվ խմբակային ագիտացիայի յեվ պրոպագանդի գործն ամենալայն կերպով դնելու» անհրաժեշտությունը:

Համագումարը մատնանշեց ազիտատորների հիմ-նական խնդիրները. «Բանվորների հետ խմբակային և անձնական մասնավոր զրույցներում—ընդմիջումներին, դադգյահի մոտ, բնակարաններում և այլն—այս ընկերները պետք ե ագիտացիա մղեն կուսակցության ոգտին, քաղաքական կարևորագույն դեպքերի առթիվ և բոլոր այն հարցերի շուրջը, վորոնք առավելապես հուզում են բանվորներին»:

Միանգամայն հասկանալի յե, վոր անհատական և խմբակային նման ագիտացիան կարող ե և պետք ե տարվի ցեխում, բրիգադում, մեր յուրաքանչյուր ստո-րին ողակի, յուրաքանչյուր կոմունիստի կողմից:

Ահա թե ինչու յուրաքանչյուր կուսխմբակի, յու-րաքանչյուր կուսկազմակերպչի և բջիջի աշխատանքի վերակառուցման և բարելավման խնդիրն այս ուղղու-թյամբ մնում ե այժմեական:

Զգտել այն բանին, վոր յուրաքանչյուր կոմուն-

նիստ բրիգադում, ցեխում լինի կուսակցութեան խա-
կական ազխատարը,—դա առաջին հերթին նշանա-
կում ե՛ տանել սխառնատիկ դատարարակշական մի
աշխատանք հենց կոմունիստներէ մեջ, կոմիւն յուրա-
քանչյուր կոմունիստից գաղափարապէս ամուր, քա-
ղաքականապէս պատրաստած ազխատար:

Սակայն յիշե խնդիրը կայանում ե նրանում,
վոր յուրաքանչյուր կոմունիստ լինի կուսակցութեան
ազխատարը, ապա նշանակում ե դա արդյոք, թե
կուսակցութեանը պետք ե հրաժարվի անհատական ե
խմբակային ազխատարների կազմերի ընտրութեանից
ե հատուկ պատրաստութեանից:

Վոչ, չի նշանակում: Ընդհանրապէս, հենց նրա
համար, վերապէս ազխել լավ դրվի անհատական ե
խմբակային ազխատարի, անհրաժեշտ ե ընտրել, հա-
կապէս պատրաստել ե առաջ քաշել անհատական ե
խմբակային ազխատարների կազմեր:

Անհատական ե խմբակային ազխատարի նշա-
նակութեանն անել ե առարկա քաղաքական լուսավո-
րութեան վերաբերմամբ մասսաների առաջադրած պա-
հանջների անման համեմատ:

Միջազգային բարդացած դրութեանը, յերկրի
ներսում սոցիալիստական շինարարութեան վիթխարի
խնդիրները պահանջում են բարձրացնել մասսաների
մեջ ազխացիայի որվածքի վորակը, պահանջում են
սխառնատիկ լուսաբանում, բացատրութեան յիշ հա-
մագում:

Ահա թե ինչու ներկայումս անհատական ե խմ-
բակային ազխատարի քաշվում ե առաջին պլան, ա-
ռաջնութեան ե ձեռք բերում ազխատարի այլ ձևերի
հանդեպ:

Կարիք չկա ազապուցելու, վոր ազխատարի վոչ

մի այլ ձև չի կարող այդպես սխառնատիկ, այդպես լայն կերպով ընդգրկել մասսաները և ամենից ավելի խորը կերպով յերևան հանել նրա կարիքները, պահանջները և տրամադրությունները, ինչպես անհատական և խմբակային ազիտացիան:

Հենց դրա համար ել այժմ ամբողջ հասակով ծառանդում ե անհատական և խմբակային ազիտացիան բարելավելու խնդիրը: Հենց դրա համար այժմ այդպիսի վճռականությամբ դրվում ե անհատական և խմբակային ազիտատորների կադրերի պատրաստման և առաջադման հարցը:

Պետք ե ուղղակի ասել, վոր մի ամբողջ շարք առանձին կուսկազմակերպություններ, դրանց թվում և Բազմում ու Թիֆլիսում, թերազնահատում ե անհատական և խմբակային ազիտացիայի աճող նշանակությունը: Ընտրելով խմբակային կազմակերպիչ՝ չեն զբաղվում անհատական և խմբակային ազիտատորների ընտրությամբ: Ամրացնելով ստորին և միջին կուսակցական ողակը, չեն զբաղվում ազիտելիելիովներ, ազիտատորների խմբակներ, կոնսուլտացիայի կետեր ստեղծելու հարցով, հաշվի չեն առնում խմբակային և անհատական ազիտատորների աշխատանքի փորձը և այլն:

Դեռևս ֆարքիկա-գործարանային կուսկազմակերպությունների մի մեծ քանակություն չի կարող պատմել անհատական և խմբակային ազիտացիայի աշխատանքի փորձի մասին, չի կարող ցույց տալ լավ և կանոնավոր աշխատող ազիտելիելիովների և ազիտատորների խմբեր:

Նման թերազնահատությունը ծայր աստիճան բացասական կերպով ե անդրադառնում մասսաներում տարվող ամբողջ ազիտացիոն աշխատանքի վրա:

Նման թերադնահատության պատճառով բանվորների մեջ տարվող ագիտացիան սովորաբար դառնում է վոչ կոնկրետ, վոչ հրատապ:

Շիշտ կերպով ընտրել ստորին ագիտատորներ, հրահանդել նրանց, բարձրացնել նրանց դիտելիքները և գաղափարական մակարդակը ագիտելուկտիվներում կամ համապատասխան խմբակներում ընդգրկելու միջոցով, սխտեմատիկ կերպով խորհուրդներ տալ (կոնսուլտացիա) ստորին ագիտացիոն ակտիվին, իրազեկ դարձնել նրան ընթացիկ քաղաքականության հիմնական հարցերին, ոգնել նրան՝ ըմբռնելու և պարզելու բանվորներին հուզող ամենասուղ հարցերը, — սրանումն է կայանում յուրաքանչյուր բջիջում և կուսխմբակում խմբակային և անհատական ագիտատորների ուժեղ, կոմիսժ ակտիվ ստեղծելու աշխատանքի խնդիրը:

Բոլոր կուսկազմակերպությունների մոտակա խնդիրն է հանդիսանում խմբակային և անհատական ագիտատորների ամխսիր վերանայումը յեվ ընտրությունը, ագիտելուկտիվների, խմբակների յեվ կոնսուլտացիաների ցանցով նրանց պարսադիր ընդգրկումը: Կուսակցական այն բջիջը, կուսխմբակը, վորը մոտ ժամանակում չի ընտրի լավագույն կոմունիստների միջից իր անհատական և խմբակային ագիտատորները, վատ բջիջ է, վատ է տանում յուրաքանչյուր բանվորի բայշեկիյան և քաղաքական ազդեցությամբ ընդգրկելու աշխատանքը:

*
* *

Հաճախ այնպես է լինում, վոր բավականաչափ քաղաքական պատրաստություն չունեցող կոմունիստը խուսափում է պատասխանել «սուր» հարցերի: Խմբակային և անհատական ագիտատորների համար

հիմնական պետք ե լինեն յերեք պահանջ—1) բարձրացնել իր պատրաստությունը, իր գաղափարական-քաղաքական մակարդակը, 2) ուշի-ուշով անկանջ զննել և ուսումնասիրել մասսաների, խմբերի և առանձին անհատների տրամադրությունները, 3) շարունակ տեղյակ լինել քաղաքական դեպքերին և խմանալ կուսակցության կարևորագույն վարդումաները:

Ինչո՞վ պետք ե ղեկավարվի խմբակային և անհատական ագիտատորը մասսաներում ագիտացիոն աշխատանք տանելիս: Ագիտատորը պետք ե հաշվի առնի խմբի քաղաքական և կուլտուրական մակարդակը կամ առանձին բանվորի բնավորությունն ու մակարդակը, բանվորների տարբեր խմբերի և տարբեր բանվորների (կադրային բանվոր, նոր բանվորներ, կանայք, յերիտասարդներ, ազգային փոքրամասնություններ) հետ պետք ե տանի տարբեր աշխատանք, պետք ե հաշվի առնի կենցաղային առանձնահատկությունները, ազգային մոմենտները և այլն, ագիտացիան տանի վոչ թե ընդհանրապես, այլ միշտ հիշի, վոր ինքը համոզում ե կենդանի մարդկանց, վորոնք ունեն բազմաթիվ միմյանցից տարբեր գծեր, վորոշ առանձնահատկություններ: Իմանալ առարկան և հարցը, վորի մասին խոսում ես: Իմանալ իր ունկնդիրներին, յուրաքանչյուրին առանձին. չմանրանալ, չլուծվել, համոզել տրամաբանորեն, նպատակին դիմել համառ, հաստատ և հետևողական կերպով: Համոզել կապակցված կերպով, պարզ և հասկանալի: Այս բոլորը պիտի սովորեցնել մեր ստորին խմբական և անհատական ագիտատորին, պետք ե ոգնել նրան այս գործում որեցոր, սխտեմատիկ կերպով:

Պետք ե յուրաքանչյուր քիչ թե շատ խոշոր կուսբջիշում (այդ թվում և ցեխային) ստեղծվեն ագիտ-

կոլեկտիվներ կամ ազիտիսմըսկներ: Պետք է ազիտ-
կոլեկտիվների և ազիտատորների խմբերի ղեկավար
ընտրվին լիովին պատրաստված ընկերներ, վոչ պա-
կաս վորակյալ պրոպագանդիստ մակարդակից: Կու-
սակցության յուրաքանչյուր կոմիտե պետք է առանձ-
նապես ստուգի և ամրացնի ազիտկոլեկտիվների և
ազիտատորների խմբերի ղեկավարների կազմը:

Պետք է վերջ դնել մի շարք տեղերում գոյու-
թյուն ունեցող այն հայացքին, թե սլոտադանդիս-
տին պետք է ուշադրությամբ ընտրել, փորձհետե
կարող է խճճվել թերթիայի հարցերում, իսկ ազիտ-
կոլեկտիվների ղեկավար կարելի չէ ընտրել վոչ այն-
քան խստապահանջ կերպով, փորձհետե նա պատ-
րաստում է «միայն» ազիտատորներ: Այս ընկերներն
ակներևաբար չեն հասկանում, թե նայած ինչպես է
բացատրում ազիտկոլեկտիվի կամ խմբակի ղեկավարը
այս կամ այն յերևույթը՝ դրանից է կախված, թե
ազիտատորը մասսայում ինչպես կբացատրի նույն
յերևույթը: Ահա թե ինչու ազիտկոլեկտիվների և
խմբակների ղեկավարների ընտրությունը հանդիսա-
նում է միանգամայն պատմախանապա և կարևոր
խնդիր:

Անհատական ազիտացիա պետք է տանի յուրա-
քանչյուր կոմունիստ ամեն տեղ, ուր էլ նա գտնվի
(բրիգադ, ճաշարան, տրամվայ, հանրակացարան, թատ-
րոն, գնացք և այլն): Սակայն այդ չի նշանակում,
վոր բջիջները չպետք է հատկապես ընտրեն ազիտա-
տորներ «անհատականներ»: Ընդհակառակը, յուրա-
քանչյուր բջիջ և կուլխմբակ պետք է ընտրի «ան-
հատների»՝ առանձին բանվորների մեջ աշխատելու
համար:

Յմբակային ազիտացիա յեն տանուժ կուսխմբակի կողմից հատկապես ընտրված խմբակային ազիտացիոնները: Յմբակային ազիտատուրը պետք է լինի կուսակցութեան իսկական անդամ, առավելապես ակտիվ, կայուն, պատրաստված, հեղինակութուն ունեցող՝ ընկերների շրջանում:

Յմբակային ազիտատուրը չպետք է կցվի դրսից, այլ անպայման ընտրվի ցեխում, բրիգադում աշխատողներին, կամ հանրակացարանում ապրող կուսանդամներին: Յմբակային ազիտատուրը պետք է լինի խմբակազմակերպչի ամենամոտ ռզնականը և աշխատի նրա անմիջական ղեկավարութեան տակ:

Յմբակային ազիտատուրը պետք է սխտեմատիկ կերպով ուսումնասիրի բանվորների կազմը, վորոնց մեջ նա աշխատանք է տանում, պետք է լինի զգոն, պետք է յերևան հանի և դիմակազերծ անի բանվորների մեջ խցկված և թշնամական ազիտացիա տանող դասակարգայնորեն անհարազատ տարրերին, պետք է ռզնի մնացյալ բանվորներին (առանձնապես արտադրութուն նոր յեկածներին) ըմբռնելու անհատականալի հարցերը: Յմբակային և անհատական ազիտատուրը՝ բացատրելով արտադրութեան խնդիրները, կուսակցութեան լոգունզներն ու վորոշումները՝ պետք է անշեղ կերպով աշխատի բանվորներին ներգրավելու հարվածայինների շարքը, սոցիալիստական մրցման, հերթափոխական-հանդիպական պլանավորման ծավալման, արդտեխնիկանի արմատացման ասպարեզում և այլն:

Բացատրական աշխատանք տանելով բանվորներին մեջ՝ խմբակային և անհատական ազիտատուրը չպետք է, սակայն, դառնա «ամենազետ»: Նախքան իր համար

եւ անհատականաւի հարցերին պատասխանելը նա պետք
է սպառօրէ՛ պատասխան ստանա ազգիտկոյեկտիվում,
կոնսուլտացիոն կետում կամ բջիջի քարտուղարի մոտ,
և միայն դրանից հետո տա պարզ ու վորոշ պատաս-
խան բանվորներին:

Սմբակային ազիտատորը պետք է կազմակերպի
զրույցներ և թերթերի ընթերցումներ, այդ աշխա-
տանքին ներգրավելով գրադարանների աշխատակից-
ներին, լավ գրագետ կոմյերիտականներին և այլն:

Զրույցները և ընթերցումները պետք է տանել
աշխատանքից ազատ ժամերին (մինչև աշխատանքն
սկսելը, նախաճաշի, ճաշի ժամանակ, տրամվայում,
մասսովկայի ժամանակ, ակումբում և այլն): Ազիտա-
տորը պետք է նախաձեռնողը լինի թերթերին, ժուր-
նալներին բաժանորդագրվելու, բանվորներին գործա-
րանային կամ ակումբային գրադարանում ներգրավելու,
մասսայական գասախոսություններին գրավելու և այլն:

Յուրաքանչյուր խմբակային ազիտատոր պետք է
հաշվի առնի բանվորների պահանջները և տրամադրու-
թյունները: Անհրաժեշտ է ազիտատորին վարժեցնել
հարցերի հուշատետրում սխաեմատիկ կերպով համա-
ռոտ նշանակումներ անելու բանվորների կողմից տըր-
վող հարցերի մասին, նշանակելու առավելապես ար-
ժեքավոր և հետաքրքիր նկատողությունները, յելույթ-
ները, կարծիքները, առաջարկությունները և այլն:
Բոլորովին պարտադիր չէ, վոր այս նշանակումները
կատարվեն հենց զրույցի միջոցին: Դա կխանգարի
զրույց տանելուն, իսկ յերբեմն կարող է ճիշտ չհաս-
կացվել զրուցողների կողմից, թե՛ «յես անկեղծորեն
արտահայտվեցի, իսկ նա ինձ իսկույն վերցրեց և նշա-
նակեց»:

Բայլընիկյան ազիտացիան իրեն նպատակ չի

[074.]

A $\frac{II}{23547}$

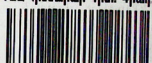
դնում միայն համոզել ու բացատրել: Ընդ համոզելով և բացատրելով՝ բայլշերկյան աշխրհն նստատակ և դնում դիմակագերծ անել, անկացնել դատակարգային քեմամիներին յեմ նրանց աջակիցներին, պայքար սանել բուսկի, պարսպուրդի, պրոգուկների, պոկոդակամության, քալիքիվածության դեմ, գողերի, հասարակական (սոցիալիստական) սեփականությունը քալանտյունների դեմ:

Ագիտատորը պիտի և բայլշերկյան դիմակագերծ անի յեմ պայքարի բանվորների միջավայրը քալանցած մանր-բուրժուական գաղափարախոսության, բոլոր տեսակի ու յերանգի սպորտմոնիզմի, մեծապեսական եովինիզմի յեմ տեղական նացիոնալիզմի արտահայտությունների դեմ յեմ այլև:

Սրանք են, ընդհանուր դժերով, անհատական և խմբակային ադիտացիայի խնդիրները: Այս խնդիրները իրագործումը պահանջում և յուրաքանչյուր բջիջից մեռականապես փոխել վերաբերմունքը դեպի այդ աշխատանքը:

Ահա թե ինչու Վե(բ)կ Թիֆլիսի կոմիտեյի նախաձեռնությամբ՝ անցկացնելու շրջանային խորհրդալիցուկյուններ և համաքաղաքային կոնֆերենցիաներ ստորին ադիտացիայի հարցերի շուրջը՝ հանդիսանում և բացառապես այժմեական և կարևոր: Այս կոնֆերենցիան պետք և խթան հանդիսանա ձեռնարկուկյուններում կուսմասսայական աշխատանքի հետագա վերելքին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ N 2
"Կ" ԴՅՄԻԱ

ԳԱՄ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

 FL0003409